

וַיִּרְדּוּ מִלְמַעְלָה מִטָּה, וַנְּדַבְּקוּ לַמִּטָּה בְּשָׁנוּיִים רַבִּים, וְעָזְבוּ אֶת הָאֵילָן הַיְחִידִי הָעֲלִיּוֹן מִכָּל הָאֵילָנוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְדַאי שְׂאֵז הַתְּהַפֵּף לְפָנָם בְּאוֹתוֹ הַצַּד מִמֶּשׁ, זְמַנִּין לְפַעְמִים לְטוֹב לְפַעְמִים לְרַע, לְפַעְמִים לְרַחֲמִים לְפַעְמִים לְדִין. בְּדָבָר הַזֶּה נְדַבְּקוּ בּוֹ וְדַאי, בְּקִשּׁוֹ חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים וַנְּדַבְּקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, עֲזַבְתָּ חַיִּים וַנְּדַבְּקָתָּ בְּמוֹת. חַיִּים - שְׁכַתוֹב וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, שְׁנִקְרָא חַיִּים, שְׁמִי שְׂאוּחֻז בּוֹ לֹא טוֹעַם מוֹת לְעוֹלָמִים. נְדַבְּקָתָּ בְּעֵץ אַחֵר - הִרִי וְדַאי הַמּוֹת כְּנִגְדֶּדֶךָ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (משלי ה) רַגְלֶיךָ יִרְדּוּת מוֹת, וְכַתוֹב (קהלת ז) וּמִצָּא אֲנִי מֵר מַמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה. וְדַאי שְׁנִדְבַק בְּמָקוֹם הַמּוֹת וְעָזַב מָקוֹם הַחַיִּים. מִשּׁוֹם כֶּף נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מוֹת.

אִם הוּא חָטָא, מַה חָטָאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם תֹּאמַר שְׁכַל הָעוֹלָם אֲכָלוּ מִהָעֵץ הַזֶּה וְזֶה קָרָא לְכֻלָּם - לֹא כֶּף! אֲלֵא בְּשַׁעַת שְׂאָדָם עָמַד עַל רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוּ מִלְּפָנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו פְּעֻכְדִּים אַחֵר הַמְּלָךְ, וְהוּא אָמַר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה וְגו'. וְכֻלָּם הִלְכוּ אַחֲרָיו. כִּיֵּן שָׂרְאוּ שְׂאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְמָקוֹם זֶה וַנְּדַבְּקוּ בּוֹ, כָּלֵם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגַרְם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאִזְ הַשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גּוֹנִים, לְפַעְמִים דִּין לְפַעְמִים רַחֲמִים, לְפַעְמִים מוֹת לְפַעְמִים חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תָּמִיד בְּאֶחָד מֵהֶם, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתוֹ מָקוֹם גָּרָם לוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא חֶרֶב הַמַּתְּהַפֵּכֶת,

וְנַחְתִּי מֵעִילָא לְתַתָּא, וְאֶתְדַבְּקוּ לְתַתָּא בְּשָׁנוּיִין סְגִיאִין. וְשַׁבְּקוּ אֵילָנָא יְחִידָאָה, עֲלָאָה מִכָּל אֵילָנִין. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְדַאי כְּדִין אֶתְהַפֵּף לְבִיּוּהוּ, בְּהֵוּא סְטָרָא מִמֶּשׁ, זְמַנִּין לְטַב, זְמַנִּין לְבִישׁ, זְמַנִּין לְרַחֲמִי, זְמַנִּין לְדִינָא. בְּהֵאִי מְלָה דְאֶתְדַבְּקוּ בָּהּ וְדַאי, (קהלת ז) בְּקִשּׁוֹ חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים, וְאֶתְדַבְּקוּ בָּהּ.

אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אָדָם, שְׁבַקְתָּ חַיִּי וְאֶתְדַבְּקָתָּ בְּמוֹתָא. חַיִּי, דְכַתִּיב וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, דְאֶקְרִי חַיִּים. דְמֵאֵן דְאֶחִיד בִּיָּה, לֹא טְעִים מוֹתָא לְעֵלְמִין. אֶתְדַבְּקָתָּ בְּאֵילָנָא אַחֲרָא, הָא וְדַאי מוֹתָא הוּא לְקַבְּלָךְ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ה) רַגְלֶיךָ יוֹרְדוֹת מוֹת, וְכַתִּיב, (קהלת ז) וּמוֹצָא אֲנִי מֵר מַמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה. וְדַאי בְּאַתֵּר דְמוֹתָא אֶתְדַבְּק, וְשַׁבַּק אֶתֵּר דְחַיִּי. בְּגִין כֶּף אֶתְגַּזַּר עָלֶיָּה וְעַל כָּל עֲלָמָא מוֹתָא.

אִי הוּא חָטָא, כָּל עֲלָמָא מַה חָטָו. אִי תִימָא, דְכָל עֲלָמָא אֲכָלִי מְאִילָנָא דָא, וְאֶתְרַמִּי לְכֻלָּא. לֹאוּ הָכִי. אֲלֵא בְּשַׁעַתָּא דְאָדָם קָאִים עַל רַגְלוֹי, חָמִי לִיָּה בְרִיִּין כְּלָהוּ, וְדַחִילוּ מִקַּמִּיָּה, וְהָיוּ נְטֻלִין אַבְתְּרִיָּה, פְּעֻכְדִּין בְּתַר מִלְּפָא. וְהוּא אָמַר לוֹן, אֲנָא וְאַתּוֹן, (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה וְגו'. וְאֶזְלוּ כְּלָהוּ אַבְתְּרִיָּה. כִּיֵּן דִּחְזוּ דְאָדָם סְגִיד לְהֵאִי אֶתֵּר, וְאֶתְדַבְּק בִּיָּה, כְּלָהוּ אֶתְמַשְׁכוּ אַבְתְּרִיָּה וְגַרְים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא.

וְכַרִּין אֲשַׁתְּנִי אָדָם לְכַמָּה גּוֹוִנִין, זְמַנִּין דִּינָא, זְמַנִּין רַחֲמִי זְמַנִּין מוֹתָא, זְמַנִּין חַיִּי. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוֹמָא תְּדִיר בְּחַד מְנִיָּיָהוּ, בְּגִין דְּהֵוּא אֶתֵּר גָּרִים לִיָּה. וְעַל דָּא אֶקְרִי, חֶרֶב